

Kouluverkko-työryhmä

Oulaisten kylien neuvosto ottaa kantaa meneillään olevaan kouluverkko-selvitykseen seuraavasti:

Ehdotus: Oulaisten kylien neuvostona esitämme, että meneillään olevaan kouluverkko-selvitykseen otetaan aikalisä 2 vuotta, jonka kuluessa tehtäisiin julkinen selvitys paikkakuntamme kyläkoulujen lakkauttamisen kokonaisvaikutuksista kylien ja koko kaupungin kehittymiseen.

Perustelut: Työryhmä ei ole esittänyt julkisesti eri vaihtoehdoilla tavoiteltavia säästöjä. Käsityksemme mukaan meneillään olevalla selvityksellä tavoitellaan ensisijaisesti niitä. Toteamme, että laskelmissa on otettava huomioon toimenpiteistä johtuvat laajemmat vaikutukset. On siis äärimmäisen tärkeä punnita mahdolliset koulujen lakkauttamisten kokonaisvaikutukset.

Kylien koulut ovat olleet tähän saakka merkittävä veto- ja pitovoimatekijä kylien elinvoimaisuudelle. Tästä osoituksena on Oulaisissakin viime vuosien merkittävä uusien rakennusten ohjautuminen nimenomaan haja-asutusalueelle. Rakentajina ovat olleet pääasiassa nuoret perheet.

Aikalisan aikana säästölaskelmat on tuotava avoimesti arvioitaviksi, jotta eri näkökannat on mahdollista huomioida. Säästölaskelmissa on huomioitava muutoksista aiheutuvat kokonaiskustannukset, myös vaihtoehdot kiinteistöjen tulevaisuudesta mahdollisten lakkautusten jälkeen. Vasta näiden laskelmien valmistuttua voidaan arvioida mahdollisten säästöjen suhdetta menetyksiin, esim. lapsivaikutuksiin, kylien elinvoimaisuuteen ja kehittymiseen sekä koko kaupungin kehittymiseen.

Aikalisan kuluessa olisi mahdollista hankkia myös tietoa kouluja lakkauttaneista kunnista (säästöt/hyödyt/haitat, miten toteutunut). Näin voitaisiin pienentää riskiä mahdollisiin virhepäätöksiin.

Useissa kunnissa on kouluja lopetettu säästösyillä seuraamatta kuitenkaan niiden totetumista. Useinmiten onkin jälkikäteen todettu kustannusten vain kohonneen.

(Raportti: [Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan.](#)

Julkaisut 29:2022. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus)

Mielestämme lähikouluja ei tulisi tarkastella enään yksistään koulukiinteistöinä, vaan pikemminkin monitoimitaloina. Tätä ajatusta on tuonut esille mm. Suomen kylät ry koulukiinteistöjen kehittämismahdollisuuksissa. Tilojen käyttöastetta

olisi mahdollista lisätä esim. laajentamalla vuokraumahdollisuutta koulu-
toiminnan ulkopuolisiin aikoihin kuten kesäajalle sekä selvittämällä muita käyttö-
muotoja.

Toteamme myös, että Kylien neuvostona emme aseta keskustajamaa ja kyliä
vastakkain, vaan toteamme, että kylät tarvitsevat keskustajamaa ja
vastaavasti toisinpäin. Molemmilla on vahvuutensa ja heikkoutensa, mutta
varmuudella yhdessä olemme vahvempia.

Perusteluna voimme todeta myös, että kylienkin asukkaat ja yritykset
kerryttävät yhtäläillä kunnallis- ja kiinteistöveroja. Myös eri puolille kyliä
sijoittuvat tuulivoimalat tulevat lähivuosina kerryttämään huomattavat
kiinteistöverotulot haittojen jäädessä pääasiassa kylille. Kylien toimivat
lähikoulut ovat merkittävin palvelu, jonka kaupunki tarjoaa kylillä. Ne
mahdollistavat kylien lapsille turvallisen alun heidän koulumatkalleen.

Tässä yhteydessä on huomioitava myös kaupunkiimme sijoittumassa olevan,
paikkakuntamme kokoon nähden, ison yrityksen merkityksen. Se voisi säteillä
lähivuosina positiivisesti myös koulujen toimintaan.

Kylillä ymmärrämme, että asukkaat tekevät kylät eläviksi ja mahdollistavat
palvelut. Tästä johtuen kylillämme on käytössä tonttipörssit (kylien omat
sivustot ja linkki myös kaupungin sivuilta). Myös Suomen kylät ry on vasta-
aikoihin mahdollistanut sivuillaan kylien ja kuntien tonttitarjonnan esittelyn
valtakunnallisesti samalla sivustolla (suomenkylat.fi/maallemuutto). Tämä
mahdollisuus on hyödynnettävä myös Oulaisissa.

Lopuksi on todettava merkittävänä asiana myös sijaintimme kantatien ja
Pohjanmaan radan varrella. Se takaa mielestämme sen, että "valot eivät sammuu"
ainakaan ensimmäisten joukossa Oulaisten kaupungista. Omilla päätöksillämme
on kuitenkin mahdollisuukiimme nähden suuri vaikutus, joten ei hätiköityjä
päätöksiä kyläkoulujemme sulkemisessa.

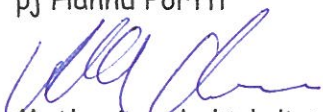
LIITE

Artikkeli: Pyhäjokiseutu nettilehti 12.12.2022

Oulainen 12.4.2023

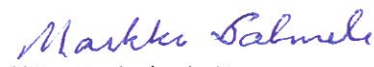
Piipsjärven kyläyhdistys ry
pj Hannu Portti

Matkanivan kyläyhdistys ry
pj Ahti Auno

Petäjäskosken kyläyhdistys ry
pj Arto Ylikulju

Mäyrän kyläyhdistys ry
pj Markku Salmela

Pyhäjokiseutu nettilehti 12.12.2022

Koululaisten määrä kasvoi 2010-luvulla Pohjois-Pohjanmaalla lähes neljällä tuhannella, mutta koulut vähenivät merkittävästi – vastaava tutkija Tomi Kiilakoski: "Keskimäärin ne kunnat, jotka lakkauttavat kouluja, eivät saa kustannussäästöjä"

Tuore tutkimus pureutuu kouluverkon muutosten aiheuttamiin vaikutuksiin.

Raahelaislähtöinen Tomi Kiilakoski on ollut mukana työryhmässä, joka tutki kouluverkkomuutosten vaikutuksia.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus julkaisi juuri tutkimuksen, jossa selvitettiin kouluverkon muutosten vaikutuksia alueiden elinvoimaan. Tutkimus osoittaa haastavan tilanteen, jossa radikaaleja kouluverkkomuutoksia tehdään: lähes kaikilla elinvoiman mittareilla suuria kouluverkkomuutoksia tehneissä kunnissa elinvoiman tila on haastava, ja se pakottaa kunnan toimimaan. Kouluverkkomuutokset eivät kuitenkaan näytä ratkaisevan tilannetta, vaan pahimmillaan heikentävän tätä entisestään.

Tutkimusta oli tekemässä seitsemän henkilön joukko, joista yksi oli raahelaislähtöinen Tomi Kiilakoski. Hän työskentelee vastaavana tutkijana Nuorisotutkimusseura ry:ssä.

– Elinvoimasta paljastui se, että tämä on kauhean monisyinen asia, jota pitäisi tutkia lisää. Se saatiin kuitenkin selville, että keskimäärin ne kunnat, jotka lakkauttavat kouluja, eivät saa kustannussäästöjä, vaan oppilaskohtaiset koulukulut ovat hivenen isompia kuin muualla. Eikä se myöskään lisää elinvoimaa. Koulujen lakkauttamiset eivät ole tässä mielessä pelastaneet kuntien taloutta, Kiilakoski kertoo.

Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla koulukatoa tapahtui 2010-luvulla 59 koulun verran, vaikka oppilasmäärä kasvoi reilulla 3 800 koululaisella. Koko maassa määrä putosi kymmenessä vuodessa noin 650 koululla.

– Ja edellisenä vuosikymmenenä määrä oli myös tippunut. Ei tätä olla valtakunnan tasolla ajateltukaan, kun kunnat tekevät päätöksiä itsenäisesti. Lopputulos on se, että siirrytään yhä isompiin yksiköihin, mutta ei olla pohdittu sitä, mikä merkitys sillä on, Kiilakoski mainitsee.

Suomessa oli kaksi kuntaa, joissa oli enemmän kouluja vuonna 2020 kuin kymmenen vuotta aiemmin.

– Se on tosi vähän. Kouluja ovat lisänneet Kerava ja Oulainen.

Kunnat perustelivat koulujen lakkautuksia muun muassa oppilasmäärien vähyydellä, eli jopa kolmenkin eri vuosiluokan oppilaita saatetaan laittaa samoille tunneille. Myös koulurakennusten huono kunto nousi esiin yhtenä perusteluna.

– Kunnan johto perusteli, että on tehokkaampaa ja joustavampaa olla isossa koulussa, kun taas pienessä koulussa opettajat ajattelevat, että pienessä koulussa on tehokkaampaa ja joustavampaa, kun tunnetaan oppilaat.

Kouluverkkoasia puhuttaa paljon Raahen seutukunnassa, sillä kaupunginvaltuusto käsittelee asiaa seuraavan kerran maanantai-illan kokouksessaan. [Esityksenä on kompromissiratkaisu](#), jonka mukaan kouluverkkopäätökset siirtyisivät määrittelemättömään tulevaisuuteen. Raahen kaupungin talouden tasapainottamisohjelmassa vuosille 2023–2030 esitettiin alun perin kouluverkon osalta, että Olkijoen ja Jokelan koulut suljettaisiin lukuvuoden 2024–2025 jälkeen ja Tikkanan ja Honganpalon koulut lukuvuoden 2026–2027 jälkeen.

Koulut suljettaisiin, jos tämänhetkiset oppilasennusteet toteutuisivat.

Mutta valtuusto lyö asialle lopullisen sinettinsä maanantai-iltana.

Kiilakoski on kartalla Raahen tilanteesta ja hän löytää paljon yhtymäkohtia tehtyyn tutkimukseen.

– Jotka ovat huolissaan kyläkoulujen tilanteesta, tämä antaa varovaista tukea heille. Toki ei voida tehdä suoraviivaisia johtopäätöksiä, mutta huoli on oikeellinen, Kiilakoski mainitsee.

Hän muistuttaa, että kouluverkkoasioissa pitäisi kuunnella enemmän koululaisia.

– Toivoisin, että tässä tapauksessa, oli sitten Raahen tai mikä tahansa kunta, tehtäisiin huolellinen lapsivaikutusten arviointi. Ei löydetty siitä hirveän rohkaisevia elementtejä. Jos kunta haluaa olla lapsiystävällinen ja hyvä paikka perheelle, tässä olisi hyvä kuunnella lapsia. Muuten ei saada lapsen etua selville. Tässä on selkeä kehittämisen kohde.

Koko tutkimus löytyy [täältä](#).

Tutkimus

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) julkaisi juuri tutkimuksen: "Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan".

Tutkimuksessa oli mukana 104 kuntaa, joista kuudessa tutkimusryhmä vieraili. He eivät kuitenkaan saa paljastaa kuntia, jotka ovat olleet mukana.

Yksi tutkimuksen seitsemästä tekijästä oli Tomi Kiilakoski, joka on raahelaislähtöinen vastaava tutkija Nuorisotutkimusseura ry:stä.

Tutkimuksen mukaan koulut vähenevät vauhdilla, sillä vielä vuonna 2010 koko maassa oli 2 762 peruskoulua ja vuonna 2020 niiden määrä oli enää 2 105. Tarkastelu osoittaa, että peruskoulujen määrä väheni noin neljänneksellä (657 koulua) 2010-luvun aikana. 2010-luvulla perustettiin 60 koulua ja lakkautettiin 702 koulua.

Pohjois-Pohjanmaalla koulut vähenivät 59:llä, vaikka oppilaita tuli lisää 3 806.

Kouluverkkoasia puhuttaa paljon Raahen seutukunnassa, sillä kaupunginvaltuusto käsittelee asiaa seuraavan kerran maanantai-illan kokouksessaan. [Esityksenä on kompromissiratkaisu](#), jonka mukaan kouluverkkopäätökset siirtyisivät määrittelemättömään tulevaisuuteen. Raahen kaupungin talouden tasapainottamisohjelmassa vuosille 2023–2030 esitettiin alun perin kouluverkon osalta, että Olkijoen ja Jokelan koulut suljettaisiin lukuvuoden 2024–2025 jälkeen ja Tikkanan ja Honganpalon koulut lukuvuoden 2026–2027 jälkeen.

Koulut suljettaisiin, jos tämänhetkiset oppilasennusteet toteutuisivat.

Mutta valtuusto lyö asialle lopullisen sinettinsä maanantai-iltana.

Kiilakoski on kartalla Raahen tilanteesta ja hän löytää paljon yhtymäkohtia tehtyyn tutkimukseen.

– Jotka ovat huolissaan kyläkoulujen tilanteesta, tämä antaa varovaista tukea heille. Toki ei voida tehdä suoraviivaisia johtopäätöksiä, mutta huoli on oikeellinen, Kiilakoski mainitsee.

Hän muistuttaa, että kouluverkkoasioissa pitäisi kuunnella enemmän koululaisia.

– Toivoisin, että tässä tapauksessa, oli sitten Raahe tai mikä tahansa kunta, tehtäisiin huolellinen lapsivaikutusten arviointi. Ei löydetty siitä hirveän rohkaisevia elementtejä. Jos kunta haluaa olla lapsiystävällinen ja hyvä paikka perheelle, tässä olisi hyvä kuunnella lapsia. Muuten ei saada lapsen etua selville. Tässä on selkeä kehittämisen kohde.